

POSTANOWIENIE

Dnia 4 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek (przewodniczący)

SSN Tomasz Artymiuk

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

w sprawie **P. H.**,
skazanego z art. 200 § 1 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 4 września 2024 r.,
z urzędu, kwestii wznowienia postępowania kasacyjnego,
zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego
z dnia 26 kwietnia 2024 r., sygn. akt V KK 91/24,
o oddaleniu kasacji obrońcy jako oczywiście bezzasadnej,

p o s t a n o w i ł:

- 1. na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wznowić postępowanie kasacyjne;**
- 2. uchylić postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2024 r., sygn. akt V KK 91/24, o oddaleniu jako oczywiście bezzasadnej kasacji, wniesionej przez obrońcę P. H. i kasację obrońcy skazanego przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Najwyższemu Izbie Karnej w postępowaniu kasacyjnym;**
- 3. kosztami postępowania wznowieniowego obciążyć Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy postanowieniem z 26 kwietnia 2024 r., sygn. akt V KK 91/24, oddalił jako oczywiście bezzasadną kasację obrońcy skazanego od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 22 września 2023 r., sygn. akt IV Ka 846/23, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Tucholi z dnia 26 maja 2023 r., sygn. akt II K 386/22.

Pismem z dnia 16 maja 2024 r. obrońca skazanego złożył wniosek o wznowienie postępowania kasacyjnego zakończonego wydaniem ww. postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Najwyższemu do ponownego rozpoznania, wskazując jako podstawę wznowieniową art. 540 § 3 k.p.k. Wskazał na nienależytą obsadę sądu z uwagi na fakt, że w składzie jednoosobowym rozpoznającym kasację zasiadała sędzia SN Anna Dziergawka, która została powołana na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Karnej w oparciu o uchwałę Krajowej Rady Sądownictwa (dalej: KRS), której kształt został określony ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 3).

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

W pierwszej kolejności należy rozważyć, czy przedmiotem postępowania wznowieniowego może być postępowanie, zakończone oddaleniem kasacji. Sąd Najwyższy, rozpoznając niniejszą sprawę, dostrzega ewolucję poglądów judykatury w przedmiocie dopuszczalności stosowania procedury wznowieniowej do postępowań po uprawomocnieniu się orzeczenia i podziela wielokrotnie wyrażany w najnowszym orzecznictwie pogląd, zgodnie z którym „dopuszczalne jest wznowienie postępowania kasacyjnego oddalającego kasację, zarówno na wniosek strony – w oparciu podstawy wznowieniowe określone w art. 540 § 1 pkt 1, § 2 i § 3 k.p.k., jak i z urzędu – art. 542 § 3 k.p.k.” (*postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2023 r., II KO 75/23, LEX nr 3597323; zob. też: postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 czerwca 2023 r., V KO 30/22, LEX nr 3572360; z dnia 14 czerwca 2023 r., sygn. akt III KO 43/23*).

Wprawdzie obrońca we wniosku o wznowienie postępowania jako podstawę swojego wystąpienia wskazał na art. 540 § 3 k.p.k., jednak jego rozpoznanie przez pryzmat tej przesłanki wymagałoby spełnienia wszystkich wymogów formalnych

wniosku, w tym jego opłacenia. Z uwagi jednak na to, że *de facto* obrońca skazanego wskazał na okoliczność stanowiącą uchybienie rangi bezwzględnej podstawy odwoławczej, Sąd Najwyższy miał podstawę do potraktowania tej inicjatywy jako sygnalizację istnienia podstaw do wznowienia postępowania z urzędu.

W tym kontekście zauważyć należy, że w dalszym ciągu aktualność zachowuje uchwała trzech połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., zgodnie z którą: „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3)”. W odniesieniu do tak wadliwie powołanych sędziów Sądu Najwyższego nie bada się zatem – tak jak w przypadku sędziów sądów powszechnych – czy „wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności” (*ibidem*). Stanowiska co do ważności zacytowanej uchwały nie zmienia fakt wydania przez Trybunał Konstytucyjny wyroku z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61), co było już wielokrotnie przedmiotem analiz Sądu Najwyższego (zob. zwłaszcza postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21, z dnia 29 września 2021, V KZ 47/21 i z dnia 21 stycznia 2022 r., III CO 6/22; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNPIUS 2022, nr 10, poz. 95 i uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022, z. 6, poz. 22).

Sąd Najwyższy w niniejszym składzie podziela i odnosi do niniejszej sprawy pogląd, wyrażony odnośnie do innego sędziego, którego dotyczy taka sama

wadliwość powołania na urząd sędziego Sądu Najwyższego, wyrażony w postanowieniu SN z dnia 22 sierpnia 2024 r., sygn. akt III KK 608/23. Pani sędzia Anna Dziergawka otrzymała co prawda nominację na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego od Prezydenta RP, jednak nie na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, o której mowa w Konstytucji RP, ale na wniosek organu, którego skład utworzono na podstawie ustawy niezgodnie z Konstytucją. Fakt, że organ ten posługiwał się taką samą nazwą – „Krajowa Rada Sądownictwa”, nie zmienia postaci rzeczy, że z uwagi na jego ukształtowanie w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, stracił on charakter organu konstytucyjnego. W tym stanie rzeczy nie został spełniony drugi warunek wskazany w art. 179 Konstytucji RP, co oznacza, że wspomniana sędzia nie uzyskała statusu sędziego Sądu Najwyższego w rozumieniu Konstytucji RP, ze wszystkimi tego konsekwencjami, także w zakresie możliwości sprawowania wymiaru sprawiedliwości jako niezależny, bezstronny i niezawisły sąd w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Konstytucyjne kompetencje Sądu Najwyższego w postaci sprawowania nadzoru nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych w zakresie orzekania, a wyrażające się w możliwości uchylenia prawomocnego orzeczenia sądu, a niekiedy uniewinnienia czy umorzenia postępowania, mogą być realizowane wyłącznie przez sędziów, którzy spełniają oba warunki określone w art. 179 Konstytucji RP.

W świetle powyższego oczywiste jest zatem, że wydanie przez Sąd Najwyższy postanowienia o oddaleniu kasacji w składzie, w którym zasiadała SSN Anna Dziergawka, powołana na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego wadliwie – z rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa w składzie określonym ustawą z 2017 r. – dotknięte jest uchybieniem rangi bezwzględnej przyczyny odwoławczej, określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Konieczne stało się zatem wznowienie postępowania kasacyjnego, uchylenie postanowienia SN z dnia z 26 kwietnia 2024 r., sygn. akt V KK 91/24, i przekazanie sprawy Sądowi Najwyższemu do ponownego rozpoznania.

Na koniec wolno zauważyć, że w sprawie wystąpiła także podstawa wznowieniowa określona w art. 540 § 3 k.p.k., albowiem Europejski Trybunał Praw

Człowieka w Strasburgu (ETPC) już kilkakrotnie stwierdzał naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC z uwagi na wadliwość procedury nominacyjnej sędziów Sądu Najwyższego z uwagi tryb ustalania składu Krajowej Rady Sądownictwa (w wyrokach: z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie *Wałęsa przeciwko Polsce*, skarga nr 50849/21, z dnia 22 lipca 2021 r., w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce*, skarga nr 43447/19, z dnia 8 listopada 2021 r., w sprawie *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce*, połączone skargi nr 49868/19 i 57511/19 oraz z dnia 3 lutego 2022 r., w sprawie *Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce*, skarga nr 1469/20). Wprawdzie orzeczenia te nie dotyczyły sędziów orzekających w Izbie Karnej, jednak wadliwość powołania SSN Anny Dziergawki jest taka sama, jak sędziów orzekających w sprawach, które stanowiły podstawę skarg rozpoznanych przez ETPC w ww. orzeczeniach. W orzecznictwie nie budzi też wątpliwości potrzeba zapewnienia standardu prawa do sądu, gwarantowanego przez art. 6 ust. 1 EKPC także w postępowaniach po uprawomocnieniu się orzeczenia (zob. *postanowienie SN z dnia 23 sierpnia 2023 r., sygn. akt II KO 75/23 i wskazane tam judykaty SN i ETPC*).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

Tomasz Artymiuk Piotr Mirek Kazimierz Klugiewicz

[PGW]

[ms]